

MAANDBERICHTEN

VAN HET

Nederlandsche Zendelinggenootschap,

betrekkelijk de uitbreiding van het Christendom,
bijzonder onder de Heidenen,

VOOR HET JAAR 1883.

85ste Jaargang.

TE ROTTERDAM, BIJ

M. WYT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendelinggenootschap.

Gedrukt voor rekening van het Genootschap.

VERSCHEIDENHEDEN.

Jongste berichten van Savoe.

(*Vervolg en slot van blz. 109.*)

„In November begreep ik”, aldus gaat Zr. TEPPER voort, „dat het nog wel een half jaar kon duren, alvorens het huis af was. Ik zeide daarom tot mijnen goeden gastheer en zijne vrouw: „„Helpt maar, dat er een paar kamers afkomen; dan hebt gij met de feestdagen uw huis ruim.”” Ons huis nu staat op palen, en daar de vloer van twee kamers klaar was, gingen de gastvrouw en ik er heen en beplakten elk gedeelte van den planken wand, dat gereed was, op de naden met papier. Toen zeiden sommigen: „„Ziet gij? Njonja pandita (de vrouw van den leeraar) wil in het huis! Laat ons wat helpen!”” Toen kwamen de matten van Liaai, waarvan de eene voor zoldering, de andere voor vloerbedekking diende, hetgeen dadelijk een beter aanzien gaf aan de slaapkamer. Een der ledekanten werd met moeite bruikbaar gemaakt en kreeg schoone, witte gordijnen, overschotjes van de nieuwe, die aan flarden van onder de balken te voorschijn kwamen. Een overschotje behangselpapier bedekte de wanden, voor zoover die niet reeds door ledekant en goederen bedekt waren. Een raampje met acht glazen en tien met katoen beplakte ruitjes, een omgekeerde kist met tafelkleedje tot toilet-tafel, voltooiden dit vertrek. Daarop deed ik mijn best om vóór Kersttijd onze achterkamer in orde te krijgen. Goeroe Randjoewa (1) was overgekomen om eten te koopen, en, daar het zeer onstuimig weder was, kon hij niet spoedig weg; hij hielp mij dus wat. De kamer werd behangen met papier, dat ik vóór 16 jaren reeds medebracht, doch dat wij vroeger niet gebruikten, omdat het zoo donker is. Het staat dan ook doodsch, maar toch beter dan die leelijke planken. Twee raampjes waren, op eenige ruiten na, goed gebleven; die gebruikte ik hier. En zoo zag de kamer er voor het feest vrij netjes uit, hoewel de stoelen en bank met plankjes en rotang bij een zijn gehouden. Wat van de meubelen nog bruikbaar was, is thans in deze kamer bijeengebracht.

„De studeerkamer kwam later zoogenaamd af; maar die staat vol kisten met boeken, die zeer geleden hebben. Slechts twee

(1) D. i.: de goeroe of leeraar van Randjoewa, het kleine eiland, ten westen van Savoe gelegen.

boekenrekken zijn bruikbaar. De mooie kasten, boekenhangers, de tafel, alles is verbrijzeld, daar het huis naar dien kant over viel. In het raam van die kamer is nu geen enkele ruit; in de volgende week hoop ik er katoen op te plakken . . . De schade is groot; maar het ergste is, dat er zoo vele lieve gedachtenissen weg zijn, en dat men hier zoo moeilijk andere zaken kan terugkrijgen. Het beste zal zijn, dat een paardenschip meubelen medebrengt."

Zr. TEPPER wachtte dus op het geld, dat wij haar reeds zonden, hoewel het heel wat moeite in heeft zulks naar het afgelegene Savoe te doen.

"En nu iets over de in November ontvangen geschenkjes voor Kersttijd. Het zal den vriendelijken zenders zeker genoeg doen te vernemen, dat, hoewel ik slechts voor Seba kon zorgen, wegens de groote drukte verbonden aan het in orde brengen van een paar kamers (vóór de feestdagen) van ons half afgewerkte huis, dat wij 13 December betrokken, wij toch een' allerliefsten kerstboom hadden. Hij zag er, dien Zondagavond van den 24sten December, zoo heel vriendelijk uit. Ongeveer 70 schoolkinderen werden verblijd. De groote meisjes waren wat in haar schik met de scharen, vingerhoeden en haaknaalden, waaraan ik garen toevoegde. De mooie zakdoeken en poppen, de nieuwe soort van potlooden, alles viel in den smaak. Ik zeide hun, dat vele van die zaken gezonden waren door Dames uit de stad, waar de Koning woont, en dit vonden ze zeer aardig.

"Onze verwoeste kerk was nu weêr geheel in orde en bijna even lief en vriendelijk als te voren. De ouderling en de diakenen hadden er de laatste hand aan gelegd voor de feestdagen, door ze te witten, en terwijl de opkomst steeds goed is, was de kerk in die dagen zóó vol, dat velen buiten stonden voor deur en ramen.

"Op Kerstavond en Oudejaarsavond was het koor mooi verlicht door waskaarsen van onze goede Tante SIBLESZ. Ze zijn beter, dan die ik heb, die te veel afloopen. Op nieuw zond zij er, en ik hoop er van te bewaren voor Goeden Vrijdag. Voor het overige hadden wij olie-lampjes; want onze mooie petroleum-lampen waren met het invallen van het dak der kerk verbrijzeld. Zoo ging het ook ons orgel, dat wij steeds Zondags naar de kerk lieten dragen, en dat dan door mijn' Broeder bespeeld werd. Het werd door een' balk getroffen.

"Dat men zegt, zich geen denkbeeld van onzen toestand te kunnen maken, verwondert mij niet. De Savoenees bouwt spoedig

zijne hut op; maar de Posthouder b.v. woonde tot December in eene loofhut. Zijne vrouw sliep in de provisiekamer, die vol goederen stond. Zijn zoon onder een afdak op den grond. Thans is de Posthouder onder een dak; doch zonder wanden.

„ Ons huis was ook groot, en zoo gehavend, dat er veel hout moest gekapt worden. Men hielp ons; maar ten gevolge van de omstandigheden ging dit zeer langzaam. Eergisteren en gisteren hebben menschen van Liaai onze keuken gezet en gedekt.

„ Op den gewonen tijd kon men geen stroop koken. Eerst later kwam er meer sap. Ook thans is echter de voorraad, dien men dit jaar voor mensch en dier noodig zal hebben, niet voldoende. Wie nu wijs is, doet zuinig aan, en wie koopen moet, moet duur betalen of inruilen. Ik ben dus maar dadelijk begonnen met een vat meel te verdeelen, niet onder de behoeftigen, maar onder de tien goeroes (inlandsche hulppredikers) en den helper, benevens eenigen, die brood kunnen bakken, en tegenwoordig wat wij zouden noemen fatsoenlijk gebrek lijden. Zij die hun deel reeds ontvingen, zijn er zeer blijde mede en aan de anderen hoop ik ook spoedig het hunne te kunnen zenden.

„ Het is zeer lief van de Vrienden in Nederland, zoo aan Savoe te denken en die liefdebewijzen zijn ons, in dit buitengewone geval, zeer, zeer welkom.

„ „ Nu is er geld; maar hoe best te helpen? ” zoo vraagt gij; en waarlijk die vraag is niet gemakkelijk te beantwoorden. Uit Nederland goederen te zenden, geeft niet op den duur. De een helpt den anderen en ieder wil wel wat hebben en kan het ook wel gebruiken, doch, de uitzonderingen daargelaten, kan meestal ieder zich aanschaffen wat hij voor kleeding noodig heeft. De inlandsche woningen waren ook al spoedig hersteld, daar ze meestal klein zijn. Dikwijls komt men bij ons wat verkoopen of verruilen. Zoo betaalde ik nu pas grove, zeer groote matten, waarmede onze oneffen vloeren bedekt worden, met sterke keperen sarongs. Op gelijke wijze kreeg ik latten voor de zoldering van eene kamer; en nu maakt men, ook weder voor keper, de wanden voor onze keuken van aaneengenaaide toek-bladeren. Wij kunnen zeer goed, voor ouden en zwakken eenige stukken keper gebruiken; doch de Arabieren verkoopen hier jaarlijks volle stukken best keper voor f 6 à f 7 het stuk; zoodat wij dit hier zeer goed kunnen koopen.

„ Ik onderzocht gisteren nog eens goed naar den toestand, en

werd bevestigd in mijn gevoelen, namelijk, dat velen schulden maakten, daar zij van Arabieren en Chineezzen turksche tarwe en rijst kochten. Dit drukt voor het tegenwoordige. Daarbij gaf de rijstooft dit jaar weinig, zoodat zij, die geen zaai-padi hebben, ze nu ook niet kunnen koopen van de grooten, die in gewone tijden die wel verkoopen. Er dient dus rijst te worden aangevoerd; maar van waar weet ik niet, wellicht van Soerabaja: misschien doet deze of gene Arabier dit wel, en anders zullen wij verder moeten zien, hoe wij doen (1).

„Gij kunt u misschien thans eenig denkbeeld maken van onzen toestand. Ik heb groote reden tot danken, dat de Heer mij sterkte; slechts ééne week had ik zulk een pijn in den rug, dat ik niet zitten kon en zelfs staande moest eten.

„Verleden maandag kreeg ik pas uwe brieven, en nu hoor ik, dat er aanstaanden maandag eene prauw naar Koepang zal gaan. Ik haastte mij dus, u te schrijven en nu werd deze brief wel erg omslachtig; maar het kon niet anders; vergeef het mij.”

Ons komt voor, dat wij onze Zuster veeleer dankbaar moeten zijn voor de wijze, waarop zij ons met de toestanden bekend maakte. Wij hebben in ons antwoord ons aanbevolen voor het ontvangen van meerdere zoo „omslachtige” brieven. Moge de Heer haar verder sterken!

De jongste rampen op Java en Sumatra.

Aller oogen zijn dezer dagen gericht op straat Sunda en de daaraan grenzende kustlanden. Met de meeste belangstelling ziet men van dag tot dag naar nadere berichten uit. Tot nog toe vernamen wij weinig, dat van overdrijving in de eerste tijdingen getuigt. Er valt niet meer aan te twijfelen, dat de verliezen aan menschenlevens veel grooter zijn, dan wellicht ooit bij vulkanische verschijnselen plaats hadden. In 1772 en 1822 hadden in de Preangerregentschappen uitbarstingen van vulkanen plaats, waarvan de eerste aan 3000, de tweede aan 4000 menschen het leven kostte. Daar was het de lava en de heete asch, die de verwoestingen te weeg brachten. Op het eiland *Krakatao*, midden in zee gelegen en onbewoond, had men voor dit gevaar niet te vreezen;

(1) Volgens een onlangs in de Couranten voorkomend bericht, heerschte er op Savoe groot gebrek.